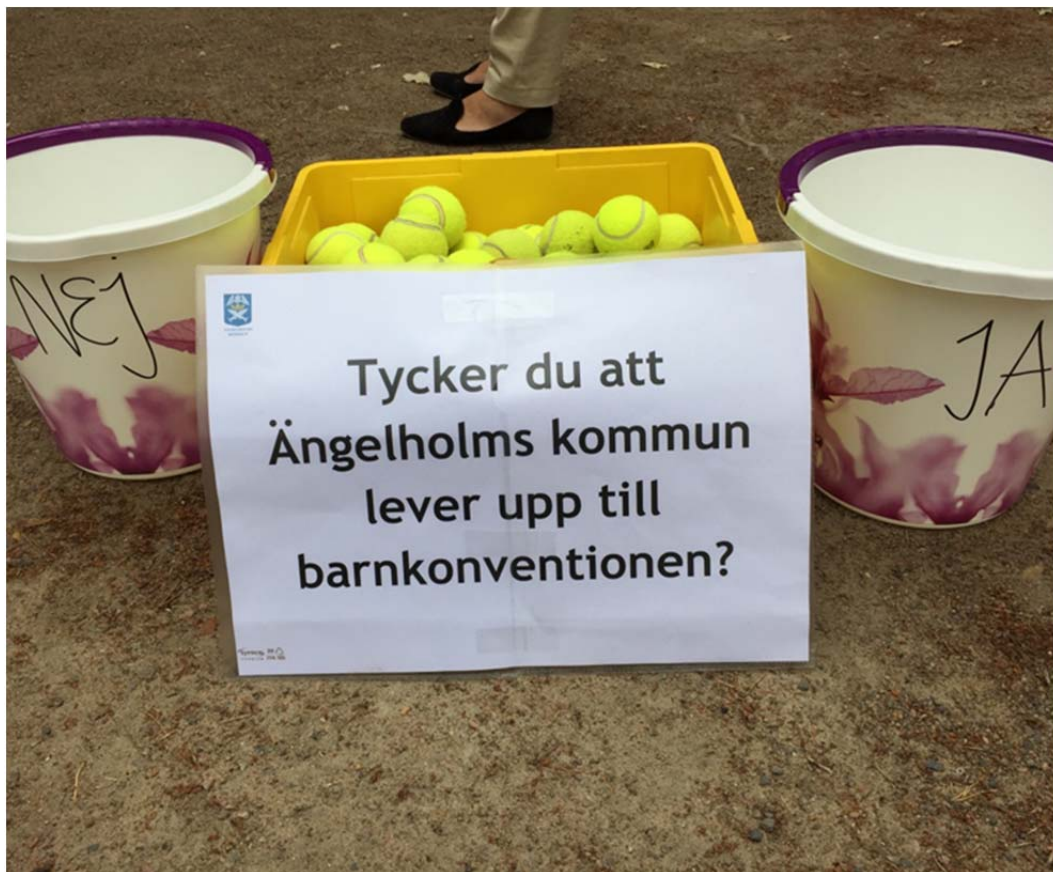

Strategi för att stärka barnrättsperspektivet

Kommunfullmäktiges beredning för Lärande

Innehåll

1 Sammanfattning.....	3
2 Beredningens uppdrag.....	4
2.1 Uppdraget	4
2.2 Bakgrund	4
2.3 Syfte	4
3 Genomförande.....	5
3.1 Föredragningar.....	5
3.2 Medborgardialog	5
3.3 Studiebesök.....	6
3.4 Omvärldsgranskning	6
4 Utmaningar	8
4.1 Implementering	8
4.2 Utvärdering	8
5 Analys och reflektion.....	9
6 Slutsatser.....	10
6.1 Motivering.....	10
6.2 Rekommendationer och förslag.....	10

1 Sammanfattning

Kommunfullmäktiges Beredning för Lärande har fått i uppdrag att ta fram en strategi för att stärka barnrättsperspektivet. Beredningen har hämtat kunskap både lokalt och nationellt. Vi har också haft 3 medborgardialoger där vi pratat huvudsakligen med barn. Beredningen har haft sammanlagt 11 möten och ett antal presidieträffar har ägt rum.

Medborgardialogerna har fungerat bra. Barn och unga är intresserade av att få komma till tals och berätta vad de tycker och tänker.

Efter att ha studerat hur det fungerar i Ängelholm och i andra kommuner ser vi att det finns ett klart behov av att säkerställa barnens inflytande i den kommunala verksamheten. Samtidigt har vi konstaterat att det är svårt att nå resultat med policys. En tydlig genomförandeplan är nödvändig. Den ska kunna följas upp och utvärderas årligen och vid behov ska strategin kunna ändras. Barnchecklista och barnbokslut är verktyg som ett flertal framgångsrika kommuner använder redan idag. Beredningen tror att dessa verktyg också är nödvändiga i Ängelholm.

Utbildning inom området barnrätt behövs både för tjänstepersoner och politiker. Beredningen har också uppmärksammat ett behov av utbildning hos ledare och aktiva inom föreningslivet.

Ungdomsfullmäktige är ett bra forum för Ängelholms unga där de kan göra sin röst hörd. Detta behöver utvecklas och marknadsföras bättre. Dessutom tror beredningen att Trelleborgs användning av referensklasser i grundskola/gymnasium är bra. Där kan tjänstepersoner och politiker snabbt få feedback i frågor som berör barn och unga.

2 Beredningens uppdrag

2.1 Uppdraget

Att ta fram en strategi för att stärka barnrättsperspektivet i Ängelholms kommun

2.2 Bakgrund

Hösten 2014 fyllde barnkonventionen 25 år. Det uppmärksammade Ängelholms kommun med en hel vecka fylld av aktiviteter som på olika sätt synliggjorde barnkonventionen och barnets rättigheter.

Utvärderingen av barnkonventionsveckan visar att synliggörandet av barnets rättigheter genom de olika aktiviteterna var väldigt uppskattat. Det finns ett stort engagemang för barnrättsfrågorna i Ängelholms kommun, både bland tjänstepersoner i olika funktioner och bland förtroendevalda.

2.3 Syfte

Strategin ska utgöra en gemensam plattform och viljeinriktning för att stärka barns rättigheter i kommunen och tydliggöra den politiska viljeinriktningen gällande arbetet med barns rättigheter.

3 Genomförande

3.1 Föredragningar

3.1.1 Interna

- Barnrättsstrategerna, Matilda Hedén, Lars Persson. Nuläget i kommunen ang. barnrättsfrågor, information om barnkonventionen och genomgång av den ungdomspolitiska policyn. Information om Ungdomsfullmäktige.
- Projektsamordnare Maja Arvidsson från Aktivitet Förebygger pratade om läget i Ängelholms föreningsliv utifrån barnrättsperspektivet.
- Förskoleutvecklare Pauline Narkaj Adolfsson informerade om hur förskolorna arbetar med barnkonventionen.
- Marianne Sjunnesson, enhetschef på Lärande och familj, informerade om arbetet med barnkonventionen inom det sociala området.
- Planeringschef Jonas Trulsson från Lärande och familj, föredrog kvalitetsverktyget Ratten.

3.1.2 Externa

Karin Jeppsson, barnkonventionssamordnare från Trelleborgs kommun, presenterade Trelleborgs arbete med barnrätt. Fokus låg på barnchecklista, barnbokslut och medborgardialog med barn.

Trelleborgs kommun har sedan 10 år tillbaka arbetat aktivt med barnkonventionen. För att följa upp vad som görs sammanställs varje år ett barnbokslut. Längre har Trelleborgs kommun även använt sig av en barnchecklista för att säkerställa att hänsyn tas till barns rättigheter vid beslut. Checklistan har nyligen arbetas om och förbättrats. Den ska användas av politiker och tjänstemän vid beslut som t.ex. familjesituation, boende, trafik, samhällsplanering, förskola, skola och kultur och fritidsverksamhet.

Våren 2013 beslutade kommunstyrelsen att inrätta ett ungdomsforum i Trelleborg. Ungdomsforumet har som uppgift att vara remissinstans när det gäller kommunala framtidsfrågor. För detta ändamål har kommunen utbildat 8 ungdomar i syfte att förbereda dessa för kommande uppdrag. Ungdomsforumet har bland annat en egen sida på Facebook.

Det finns ett antal referensklasser, från grundskola till gymnasium. Dessa referensklasser kan tjänstemän och politiker vända sig till när de behöver få in synpunkter från barn/unga i olika frågor.

Mellan 2010-2012 var Trelleborg, tillsammans med 5 andra kommuner i landet, med i ett samarbetsprojekt med Trafikverket. För Trelleborgs kommun innebar det att barn och unga var delaktiga i arbetet med detaljplanen för centralstationen, inför den kommande pågatågstrafiken i Trelleborg.

3.2 Medborgardialog

Beredningen valde att genomföra tre olika medborgardialogsaktiviteter. Vårt primära fokus låg på att nå barn i olika åldrar.

3.2.1 Ungdomsfullmäktige

Metoden vi valde var fokusgrupper. Beredningsledamöter deltog på ett av Ungdomsfullmäktiges ordinarie sammanträde. Efter kort presentation av uppdraget bildades fokusgrupper bestående av politiker och ungdomar. 4 frågor diskuterades. Se bilaga 1.

3.2.2 Hembygdsparken

Här valdes metoden spontana möten. Vi deltog på Hembygdsparkens Stora Barnkalas med egen tältplats. En kvantitativ undersökning gjordes med föräldrar/vuxna i form av ”bollfråga” och 2 frågor ställdes till barn i dialog. Se bilaga 2.

3.2.3 Föreningsaktiva

För att nå aktiva i föreningslivet valde beredningen att skicka ut ledamöter till föreningar runt om i kommunen. Föreningarna valdes ut slumpmässigt. 2 frågor ställdes till de aktiva ungdomarna med fokus på påverkansmöjlighet och diskriminering. Se bilaga 3.

3.3 Studiebesök

3.3.1 Beredningen valde att bjuda in extern föreläsare och utnyttja intern kompetens istället för att göra studiebesök utanför kommunen.

3.4 Omvärldsgranskning

3.4.1 Tomelilla

Riksdagen godkände 2010 en ny strategi för att stärka barnens rättigheter i Sverige. Avsikten är att strategin ska vara en utgångspunkt för offentliga aktörer på statlig och kommunal nivå som i sina verksamheter ska säkerställa barns rättigheter. Tomelilla kommun arbetar utifrån dessa principer.

För att säkra implementeringen har Tomelilla kommun utarbetat en strategi för att stärka barnrättsperspektivet. Syftet med denna strategi är att utveckla ett mervärde för att klargöra rollerna i arbetet med barns- och ungas levnadsvillkor. Strategin syftar till att vägleda hur barns rättigheter ska säkerställas, såväl i beslutfattande som i det vardagliga arbetet.

Tomelilla kommun fokuserar på de 4 huvudprinciperna i barnkonventionen:

- Alla barn har samma rätt och lika värde. Ingen får diskrimineras.
- Barnets bästa som ska komma främst i rummet i alla åtgärder som rör barnet.
- Barn har en inneboende rätt till livet och ska säkerställas överlevnad och utveckling.
- Barn har rätt att uttrycka sina åsikter och få de beaktade i alla frågor som berör honom eller henne.

3.4.2 Kristianstad

Som ett led i Kristianstad kommuns strävan att realisera barnkonventionen och den nationella strategin för att stärka barnets rättigheter har en genomförandestrategi utarbetats. Syftet med genomförandestrategin är att skapa en gemensam grundstruktur för Kristianstad kommun kring hur barnkonventionen och dess artiklar kan implementeras, förankras och verkställas i alla berörda verksamheter. Strategin antogs av Kommunstyrelsen september 2014. I likhet med Tomelilla kommun baseras genomförandestrategin på de 4 grundprinciperna.

Genomförandestrutturen är uppbyggd kring fyra moment:

Del 1- Gemensam för hela Kristianstad kommuns förvaltningar och bolag.

- Kompetenshöjande aktiviteter för politiker och chefer.
- Workshops kring SKLs vägledning ”Gör barn starkare”
- Kunskapsutbyte för att bygga kunskapsbank. Goda exempel lyfts fram och delges mellan förvaltningar och bolag.

Del 2 – Arbetsordning för respektive förvaltning och bolag

- Nulägesbeskrivning tas fram.
- Struktur tas fram för hur förvaltningarnas/bolagens verksamheter kan utvecklas och struktureras för att leva upp till barnkonventionen.
- Kompetensutveckling för chefer och medarbetare.
- Förverkligande av barnrättsarbetet

Del 3 – Erfarenhets- och kompetensutbytesnätverk och omvärldsbevakning

- Som i ett led i att stärka och stödja varandra önskar kommunen se utbyte mellan förvaltningar och bolag under arbetets genomförande. Detta genom att delge varandra erfarenheter, konkreta strukturer samt arbetsmetoder och därmed stärka såväl den egna, gruppens och organisationens kompetens gällande barnets rättigheter.

Del 4- Skapa varaktiga möjligheter för barn- och ungas delaktighet.

Ansvar för uppföljning och utvärdering av strategins genomförande. Varje förvaltning/bolag ansvarar för en årlig uppföljning och utvärdering av arbetet med barnkonventionen. Årlig uppföljning och utvärdering sammanställs av kommunledningskontoret. I Kristianstad kommun har man valt att lägga det yttersta ansvaret för frågor rörande barnrätt på ett kommunalråd samt en strateg på kommunledningskontoret.

3.4.3 Trelleborg

Se punkt 3.1.2

4 Utmaningar

4.1 Implementering

I beredningens arbete med kunskapsinhämtning samt nulägesanalys framgår det att implementeringsfasen är den största utmaningen. I kommunen har det t.ex. funnits en ungdomspolitisk handlingsplan från 2006 som sedermera blev ungdomspolitisk policy antagen av Kommunfullmäktige 2013 som enligt uppgift ej implementerats i sin helhet. Detta visar på svårigheten att göra policys/strategier verksamma i kommunens organisation. Detsamma har gällt i de externa exempel vi har studerat. En tydlighet behövs i hur implementeringen och utvärderingen görs med angivna avstämningar och möjlig omarbetning av strategin.

4.2 Uppföljning

Fortsatt visar vår kunskapsinsamling att uppföljning är svårt men nödvändig. En struktur och rutin för uppföljning och utvärdering av barnrättsstrategin och arbetet med densamma krävs. Tydliga och mätbara mål och årlig uppföljning behövs för att göra detta dokument levande och användbart ute i organisationen. Ett utpekat ansvar för dessa frågor behövs på tjänstmannanivå och på politikernivå.

5 Analys och reflektion

Efter inventeringen ser vi ett tydligt behov av en strategi där barnens rätt lyfts fram. Vi ser det som en självklarhet och definitivt en skyldighet att vi som kommun tar tillvara barnens åsikter och rättigheter i det vardagliga arbetet i våra verksamheter. Våra egna verksamheter visar att vi i viss mån arbetar med barnkonventionens mål, dock finns det ingen samlad utvärdering/uppföljning av resultatet. Detta efterfrågar vi.

Vi har sett och studerat bra organiserade teoretiska modeller i ett flertal kommuner. Samtidigt känner vi en oro för att producera ytterligare en ”hyllvärmare”. Policies och andra styrdokument är inte till för att cirkulera internt utan för att ge våra medborgare, i detta fall barnen, ett mervärde.

En fråga som beredningens ledamöter diskuterat och som vi vill uppmärksamma är begreppen **barnperspektiv** respektive **barnets perspektiv**.

Barnperspektiv innebär att vuxna försöker göra en bedömning av vilka konsekvenser som ett beslut får för barn och unga.

Barnets perspektiv innebär däremot att barnen själva blir tillfrågade och får bidra med synpunkter och förslag.

Att barnets perspektiv får råda stöds i Barnkonventionens huvudartikel 12.

Beredningen ser kommunens föreningsliv som en viktig aktör i säkerställandet av barnens rättigheter. Vi anser det viktigt att föreningarna utbildar själva och även erbjuds bra utbildning från kommunen inom barnrättsområdet. Kommunstyrelsen bör se över riktlinjerna för föreningsstöd i förhållande till barnkonventionen.

Ungdomsfullmäktige är en viktig aktör i arbetet med barn och ungas inflytande. Beredningen ser ett behov av bättre marknadsföring, bredare deltagarkår och tydligare uppdrag. Ett sätt att rekrytera unga till Ungdomsfullmäktige kan vara att erbjuda ekonomisk ersättning. Detta tillämpas i vissa andra kommuner.

6 Slutsatser

6.1 Motivering

FNs barnkonvention omfattar alla medborgare i åldern 0-18 år. År 1989 antog FN Barnkonventionen och 1990 ratificerades den i Sverige. Som ett led i arbetet med barnrätt så utarbetade regeringen en strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige (prop. 2009/10:232). Ett flertal kommuner har beslutat om att arbeta i enlighet med Barnkonventionens intentioner.

Sammantaget ger FNs Barnkonvention uttryck för att barns rättigheter ska respekteras och värnas. Barn är kompetenta, lever här och nu samtidigt som de är i framtiden. Eftersom medborgare under 18 år inte har rösträtt är det särskilt angeläget att barn och unga blir lyssnade på och ges möjlighet att påverka frågor som rör dem.

6.2 Rekommendationer och förslag

Beredningen föreslår följande åtgärder:

- Nuvarande ungdomspolitiska policy skall ersättas av en plan som på ett tydligt sätt stärker och långsiktigt tryggar barnens rätt i Ängelholms kommun
- Planen skall innehålla:
 - o Barnkonventionens intentioner i kommunen
 - o Genomförandeplan
 - o Säkerställa att barn och ungdomars synpunkter beaktas, exempelvis via ungdomsfullmäktige, referensklasser och medborgardialog
 - o Vem som är ansvarig tjänsteperson och politiker, som har till särskilt ansvar att bevaka att intentionerna i planen efterföljs
 - o Kompetensutvecklings- och fortbildningsplan för tjänstepersoner, politiker och föreningslivet
 - o Uppföljnings- och utvärderingsriktlinjer.
 - o Införandet av barnboksut och barnchecklista kopplat till kommunens kvalitetsledningssystem.